

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Koroda Miklós*

Cím: *Verbőczy-utca 9.*

Forrás: *Országjárás*

Bp.
(Helv)

1942 III. 21
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Olda)

Osztályozás

Tárgy *728.3*

Hely *Verbőczy u. 9*

Idő *"1942"*

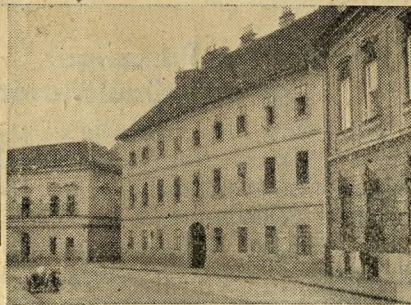
Személy

Verbőczy-utca 9: ahol Kossuth három évig raboskodott. Látogatás Kossuth egykori börtönében

A fiatal és mégis országos híru monoki ügyvéd: *Kossuth Lajos*, a budai hegyek között keresett nyugalmat a reformdiéta izgalmi után. Különbösen is meggyengült egészségét a kemény harcok még jobban megviselték. Elhatározta, hogy néhány hetet *Zugliget* zavartalan csendjében tölt. Az üdülés nem sokáig tartott: egy májusi korareggel felrántották ajtaját. Katonákkal telt meg a kis szoba: *Kossuth Lajost elfogták.*

Azzal vádolták a Pozsonyi Országgyűlési Tudósítások, később a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztőjét, hogy szembeszállt a királlyal. Az uralkodó ugyanis megtiltotta a Törvényhatósági Tudósítások kiadását és terjesztését. A heves és elszánt ügyvéd ennek ellenére a vármegyék segítségével továbbra is szerkesztette a lapot. Ugyanekkor még hűz politikust fogott perbe a megriadt önkényuralom. Már előzően vizsgálat indult báró *Wesselényi* ellenek vezére

ellen. Hiába vette dicsfényvel körül alakját a legenda: az árvizi hajóst sem kímélték. *Lovassy* László jurást, az országgyűlési ifjak egyik vezérét addigra már be is zárták s agya lassan elborult. *Kossuth Lajost* négy esztendőre ítélték. Először a citadellába vitték, később átkísérték a Vár katonai börtönébe.

A ház, ahol Kossuth Lajos életének döntően fontos három esztendejét töltötte: a Verbőczy-utca 9. számú épület, most is épségben áll a Várban.

Lépteink messze visszhangzanak a gömbölyű kőcövekkel fedett udvaron. Benyitunk a földszint 6-os számú ajtón át a szobába, amely több mint száz esztendővel ezelőtt *Kossuth* börtöne volt. A helyiségen alig változtattak valamit. A cellaajtó rácsos, apró kémlelőnyílása, amelyen át annyiszor nézhette a magányos fogoly a külső világot jelentő folyosót, teljes épségben megmaradt.

A szobában homály úszik, a vasrácsos ablakon át tompán szűrődik be az augusztusi napsugár. Az eget belátni az egykori börtönből, a császár hajdani foglya a börtön-asztra állt, ha látni akarta a felhőket, a csillagokat, a napot, a kéklő magasságot, a szabad világot, amelyet elvettek tőle. A földet, amelyen annyiszor sétált négy métert fel- és alá, azóta deszkával fedték be. De a falak a régi cella vastag, komor és hideg kövei.

Itt fogalmazta meg agyában a magány és kétség mondatait, amikor rátört az elviselhetetlen csend, a kínzó társtalanság, a közelítő téboly: a közlés, a kifejezés elháríthatatlan tilalma:

„Egész lelkierőmre szükség volt ahhoz, hogy az állandó egyedüllétben

ne adjam át magam egészen rajongásomnak és fantáziámnak. Megértettem, hogy a csekélyebb lelki erővel rendelkező foglyok a magányos fogságban megőrülnek” — írta később, amikor már újra szabad volt és ismét küzdhetett azért, amiért három esztendőt kellett töltenie a budai vár katonai börtönében.

Széttekintünk az egykori zárkában, amelyben

most a pénzügyminisztérium fűtői laknak.

Kun arcú öreg magyar lép be az egykori börtönajtón: *Bárány János* fűtő. Nem tudok ellentálni a gondolatnak, meg kell kérdezni tőle: *milyen érzés ebben a szobában lakni, ahol Kossuth apánk raboskodott? Vagy talán eszébe se jut: ki élt itt egy századdal ezelőtt? Bárány János kihúzza magát:*

— Már hogy tetszik ilyet gondolni! Minden este beszélgetünk róla. Nagyon jól tudjuk, ki volt *Kossuth Lajos*... Nem felejtjük el, hogy ki járkált faltól falig ebben a szobában, ahol most öten alszunk. Arról is hallottunk, hogy nem sokáig volt itt, később felvitték az első emeletre, éppen a fejünk fölé.

A mennyezet felé mutat, kezével a levegőbe bök:

— Ott lakott, *Kossuth* apánk! — Jól értesültem, a személyes kapcsolatban élők bizonyosságával hozzátesszi: — Ott már jobb dolga volt, mint nálunk, ebben a szobában. Igaz, hogy tiszt volt *Kossuth Lajos* és így könynyités járt néki...

Megnézzük az ódon épület elsőemeleti részét, ahol

most régi iratok porosodnak.

Itt már elviselhetőbben élt a fogoly.

Megengedték, hogy behozathassa a legfontosabbakat: papírt, tollat, könyveket, szótárt. Elhatározta, hogy megtanul angolul. Először szótárral olvasta *Richard Cobden* művét, később már részleteket tanult meg *Shakespeare* színjátékaiból. Legjobban a *Vihart* szerette. Több szerepét tudta kívülről. Így történt, hogy amikor fogsága későbbi szakaszában meglátogatta a pozsonyi *Meszlényi Teréz*, *Alonzoval*, *Nápoly királyával* sóhajtott fel:

Ki a leány, kivel játszál imént? Nem régibb ismeretség, legfőlebb Is három óra. Istennője tán e Szigetnek, aki megmentett s megint Együvé hoz?

A teljes magány óráiban *Gonzalót*, a „*Vihar*”, „A becsületes öreg tanácsosát” hallgatta meg, mint mond

az emberi együttélésről, az álmodott testvériségről, amelynek nincs szüksége kormányra sem . . .

A kormány, a hatalom azonban nagyon is éreztette Shakespeare börtönbeli rajongójával, hogy van és hat. A holt könyveken, a néma betűkön kívül később más is enyhítette fogságát:

**két énekesmadarat kapott
ajándékba.**

Az ablak közelében, erős szögre akasztotta fel rabtársai drótból font celláját s miközben a brit óriással maradt kettesben, megvigasztalta madarait:

— *Együtt szabadulunk!*

Végre megérkezett a kegyelem. A büntetés utolsó esztendejét elengedte a király és egy májusi reggelen megnyílt a börtönajtó. A szabadulás percében sem feledkezett el hűséges társairól: kitárta a rostélyos ablakot, kinyitotta a kalitkát és elengedte madarait. Az ablakpárkányt telehntette kenyérmorzsákkal, hogy legyen eleségük, ha visszatérnének.

Másnap, a szabadulást követő reggelen, visszajött a várba és megkeverte egykori foglárát. Megkérdezte:

— Itt jártak?

— Eszükben sem volt, — legyintett a börtönőr. — Azóta se láttam a madarakat.

— Okosabbak voltak, mint én — mondta mosolyogva Kossuth. — Nem jöttek vissza. Én visszatértem, de utoljára!

Koroda Miklós.